

שפתנו תהיה

הוועד להפצת תורת הגה"ק בעל הישמח לב' מפרוקירכען זיע"א ולמעלה בקודש

פרשת וישב
תשפ"ה | גליון מא

צבי לצדיק

הגה"ק המקובל רבי יצחק באנהארד זיע"א
תלמיד חבר למרן החתם סופר זיע"א

וזאת ליהודה

הגה"ק רבי יהודה הלוי זיע"א
אבדק"ק ניישטאדט
מגדולי תלמידי החתם סופר זיע"א

ישמח לב

הגה"ק רבי משה שמעון הלוי זיע"א
אבדק"ק יאקא ופרויקירכען
תלמיד למרן השבט סופר זיע"א

שפתי צדיק

בשפתו יהגה

צדיקי הדור מסייעים לטבע להודיע לעם פאר וכבודו יתברך

וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום, ויחלום וגו' ויוסיפו עוד שנא אותו וגו' ויקנאו בו אחיו וגו' (זל, טו). יש לדקדק הא מדת שנאה היא מדריגה גדולה של ריחוק איש מרעהו ויותר מקנאה, ולמה בתחלה להט בהם שנאה יתירה על חלומותיו ולבסוף רק קנאה נולד בהם, וכיון שספר הכתוב בהדרגה מלמטה למעלה - איך בין אחים יפריא פירוד הלבבות, וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום וגו' ויוסיפו עוד שנא אותו על חלומותיו ועל דבריו, מסתמא סיפור החלום מן השמש וירח ואחד עשר כוכבים משתחיים לי היה ראוי להעלות חימה ביותר, ולהגדיל חרון אפס, ומדוע בזה רק ויקנאו בו אחיו.

והנה מה שנאמר על חלומותיו ועל דבריו אמרתי זה ימים, כי כבר מקודם שנאו אותו על שהביא דבתם רעה אל אביהם, אמנם על שדבר זה מגונה ולומר לשון הרע' עוד יתוסף גנאי ושפלות אם מספר לשון הרע כדי ליקח בה תועלת לעצמו, זה מגונה יותר כי רובן בגזל ומיעוט בעריות והכל בלשון הרע וכו' באבק לשון הרע ע"ש (בבא בתרא סקה), וכיון שאדם דש בו נעשה לו כהיתר, ואם גם מן החטאים הוא העושה כן חטא רבים ישא - רבים הם כמוהו, וע"כ לא יגדל המרירות כל כך על המדבר לשון הרע משום שדרכו בדרך שיחה בטילה כנהוג בבני אדם, אבל ביותר יחס לבב מי שספרו עליו לשון, אם המספר עשה כן להנאותו לחרוך צידו ברמיה שגורם בזה וחרפה לזה, לדחותו ממעמדו, וללכוד את מקומו, ולכן כאשר נודע לאחי יוסף כי בהקיץ ובחלום תמיד מחשבות יוסף להיות מושל על אחיו להיות שליט עליהם, כי כן דבר החלום של ותשתחווין לאלמותי, לפי דעתם אגלאי מילתא למפרע, מה תכלית היה לו במה שהביא דבתם רעה אל אביהם כדי להבאיש

ולבא אל המכוון בעה"י אקדים עוד ע"פ מה שכתב בס' מעשי ד" (פרק כד פרשת קרח) על דברת מאמרם הידוע (סנהדרין קי.), 'דרש רבא שמש וירח עמד זבולה' (חבקות ג, א), מגיד, שעלו שמש וירח אל זבול ואמרו לפני הקב"ה, רבוננו של עולם אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא, ואם לאו לא נצא², דוד המלך אמר 'השמים מספרים כבוד אל ומעשי ידי מגיד הרקיע יום ליום יביע אומר ויללה ללילה יהוה דעת (ההלים יט, ב, א), אבל מה שמספרים השמים ועבאותם מה שהשמש ימלא גבורות ד', ומה שירח וכוכבים אומרים שירה, אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם' (שם ד), כלומר, שהבריות בינתים ואינם מרגישים ואין רובם שמים על לב להקשיב קול נעים והדר שנשמע מכנור הטבע, וצריך סיוע שיש בו ממש ממלאכי ה' ומנביאי ועושי דברו לשמוע בקול דברו, כלומר שאנשי חיל גבורי כח שאש שלמעלה רוקד בקרבם, יקראו בקול גדול אל העם ואל המון הבריות להשמיעם ולתרגם להם מה ששמים מספרים גדלו וטובו מה ששמש וירח בעזו ממללים, מה שכווכבים ממסילתם בפארו יפארו, ומי לנו גדול ממשו רבינו ששם נפשו בכפו, להודיע לעמו מה שיוצא ממהלך צבא השמים לפאר ולרומם כבוד שמו יתעלה, הרי משה רבינו וכל הצדיקים ההולכים בעקביו הם מסייעים ועוזרים לשמש וירח

המשך בעמוד ב'

המשך בעמוד ב'

א. מרבי אליעזר אשכנזי זיע"א. ב. וכן הוא בנדרים (לט) 'אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (חבקות ג, א) 'שמש ירח עמד זבולה', וכו', מלמד, שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו לפניו, רבוננו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם אנא מאירים, ואם לאו - אין אנא מאירין, באותה שעה ירה בהן חיצים וחניתות, אמר להם, בכל יום ויום משתחיים לכם ואתם מאירים, בכבודי לא מחיתם, בכבודי בשר ודם מחיתם, ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים, שטא' (שם) לאור חצין והלכו וגו'. ע"כ.

ציער את אביו

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם (זל, טו). ע"י כלי יקר דלמה נקט 'אביהם' וכי לא אביו של יוסף היה יעקב. ונראה לי שהא דיוסף נענש אע"ג דאמת דיבר, אפשר הטעם מפני שציער את יעקב, כי התוכחה לבנים גדולים הוא לריק, והנה דבה הוא מוציא רע, וא"כ יש לעיין למה כתיב נמי 'רעה' לאחר שכבר כתיב 'דבתם', ע"כ נראה דהאי 'רעה' הוא דבר נפרד מהאמור, והכי קאמר ויבא יוסף את דבתם והוא כיון לטובה, אבל רעה היה אצל אביהם וזה מעיד הכתוב, ומשום הכי נענש דהו"ל להבחין.

וזאת ליהודה

גדולה פעולתו של צדיק שגובר על הטבע

השמש והירח אחד עשר כוכבים משתחיים לי (זל, טו). הנה מה שנראה ליוסף בחלומו השמש והירח אחד עשר כוכבים, הלאות שפעולתו גוברת על פעולתם, ואפי' מה שמפארים ומשבחים כבוד א-ל, ובמה שאינם משנים את תפקידם, מ"מ פעולת יוסף שפטפט ביצור' עלתה על פעולתם, שגברה ידו לכבוש את יצרו הקשה שלא לשנות תפקידו, לכן השתחוו לו לרמו שגדולים מעשי צדיקים (כתובות ה.).

ובזה רמזתי לפרש מה דאמר' בסוכה (כח). על תלמידי הלל ששלשים מהם ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון, ועניינו על דרך שמפרש רש"י בס' יהושע (י, ב), דכתיב 'אז ידבר יהושע לה' ביום תת וגו' שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון, ופרש"י, וזה לשונו 'אז ידבר - אמר שירה תחת השמש לפי שאמר לשמש דום, דום מלומר שירה וכו' שבכל עת הלוכו הוא אומר שירה, עכ"ל, ונפלאות כוחו של יהושע לומר שירה תחת השמש, למלל גבורות ה' להשמייע כל תהלתו כשמש בעצם השמים לטוהר, ומעלה גדולה זו היתה בתלמידי של הלל, וראוי שתעמוד להם חמה לחוות שאינו צריך לפאר וכבוד שנותנים לבוראם, כי מיותר הוא, כי תפארת וגדולה רבתי יוצאת ממה שצדיקים אלו רוממים אל בגורנם, בפעלם ובגוינם.

ישמח לב

אחיו סברו שאינו ראוי לגדולה יותר מהם

ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר (זל, טו). רש"י (פסוק ב) הביא מחז"ל דמה שאירע לזה אירע לזה, ור"ל כמו ביעקב שיעקר שנאת עשו היה על גדולת וברכת יעקב שסבר שלא יאות לו, ולסוף השלים על כרחו, כמ"ש (משלי טו, י) 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו שלמים אתו'. הכי נמי אירע ליוסף, שסברו אחיו שלא יאות לו כ"כ גדולה יותר מהם, כמ"ש (פסוק ח) 'המלוך תמלוך עלינו', ובאמת יאתה לו תהלה וענו לפי רוב צדקתו כידוע ליו"ח, והשלימו לסוף.

וזה 'אביו שמר את הדבר', ר"ל דברו וכל גלגוליו וסיבות של עצמו, דהכי נמי אירע לו באחיו, ולסוף השלים, הכי נמי היה נכון לבו בטוח בה' שישלימו אתו. וזה שסמין ליה (פסוק יד) וישלחהו מעמק, ר"ל מעצה עמוקה, שהעמיק דבר שהכל יהיו אוהבי יוסף לבסוף, וזה תכרון לשון 'חבר', שיתחברו ליוסף, עמ"ק גימטריא חב"ר.

צבי לצדיק - באנהארד

שלח רוגזו של יוסף כדי שיתפלל

וישב יעקב וגו' (זל, א). פירש"י וזה לשונו, 'ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, המשך בעמוד ב'

א. בכלי יקר: 'מכל מקום אין הלשון מדוקדק כאן, כי מדקאמר 'דבתם' ש"מ שהדבה מיוחדת אל האחים כאילו האחים הם הבעלי דבה, ועוד קשה אל אביהם 'אל אביו' מבטי ליה וכו', אלא ודאי שכל האחים בני הגבירות היו מזוללים בבני אמר שהם נשי אביו ממש וכו', ומכאן ראה ברורה שכל בני הגבירה הוציאו דבה על בני השפחות לקרותן עבדים, ועל זה נאמר 'ויבא יוסף את דבתם רעה', אותה דבה רעה שהוציאו אחיו על בני השפחות הביא אל אביהם של בני בלהה וזולפה, כי היה להם לחוש לכבוד אביהם שלא לקרות לבני עבדים, וחשב כי אביהם יתבע עלבונם. וזהו שנאמר (פס' יח) 'ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אותו להמיתו', כי רצו להמיתו מרחוק על ידי חץ הממית בטרם יקרב אליהם, מדה כנגד מדה, כי הוא שלח בהם חץ לשונו הממית אף מרחוק על כן רצו גם הם להמיתו מרחוק על ידי חיצים, וזה שנאמר (להלן מט, כט) 'וישטמהו בעל חיצים' הם אחיו שרצו לשלוח בו חיצים, ואע"פ שגם הוא סיפר עליהם לשון הרע, מ"מ 'ותשב באתן קשתו' (שם פס' כד), כי הוא דרך קשתו ויוננה באתן בצדק ובמשפט, שהרי מותר לומר לשון הרע על בעלי הממלוכה (ירושלמי פאה פ"א ה"א) ואחיו התחילו במחלוקת במה שזוללו בני השפחות. עכ"ל. ב. עיין בבא בתרא (קט), וכן בשמות רבה (ו, ה) והובא ברש"י פ' וארא (ו, כח) וז"ל: 'מבנות פוטאל - מרוע יתרו שפטם עגלים לעבודה זרה, ומרוע יוסף שפטפט ביצור'. עכ"ל. ג. במ"י סוכה: 'תנו רבנן, שמונים תלמידים היו לו להלל הקוין, שלשים מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבינו, ושלשים מהן ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון, עשרים בינונים. גדול שבכולן - יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן - רבן יוחנן בן זכאי.'

עוד יזכור לנו

מדור מיוחד להנצחת נכדי רבינו זיע"א

יום שני פרשת מקץ - כב' בכסלו

מרת חוה בת רבינו הגה"ק רבי משה שמעון הלוי ע"ה אשת הגאון ר' יעקב יוסף זינגער זצ"ל

נלב"ע תשמ"ג

שלשלת הדורות: בתו של רבינו זיע"א

ת.נ.צ.ב.ה

יום שלישי פרשת מקץ - כג' בכסלו

מרת רייזל בת הגאון ר' אלעזר עקיבא (פשוט) ע"ה אשת מוה"ר יחיאל בינעט ז"ל

על שמה נודב ספר במדבר מספרי ישמח לב' החדש והמפואר על התורה

ע"י בנה הנגיד הרבני

מוה"ר יעקב מנחם בינעט שליט"א מונטריאל

נלב"ע תשע"ט

שלשלת הדורות: מרת רייזל ע"ה בת לאה ע"ה בת רבינו זיע"א

ת.נ.צ.ב.ה

השמחה במעונם

לידידנו נכדי רבינו זיע"א

הרה"ח ר' פייבל האפפמאן שליט"א הרה"ח ר' מנחם מענדל האפפמאן שליט"א וייליאמסבורג

לרגל שמחת אירוסים נכדו/בנו

הבה"ח והמופלג החתן אברהם הי"ו עב"ג הרה"ח ר' ליפא מארקאוויטש הי"ו

יה"ד שיבנה בית נאמן בישראל על אדני התורה והחסידות, אמן.

הרה"ח ר' אהרן דוד קליין שליט"א הרה"ח ר' יחיאל יהושע קליין שליט"א

פטרונם ספר בראשית מאנטריאל. לעיקוואד

לרגל הכנס נכדו/בנו משה נחום בבריתו של א"א

יה"ד שתזכו לראות נחת מכל יוצאי חלציתם, שילכו בדרך ישראל סבא, אמן.

המברכים ומשתתפים בשמחתכם מכוון ישמח לב' פרויקט רכען וכלל קוראי הגליון

שפתי צדיק

המשך מדור 'שפתי צדיק' מעמוד א'

'אומר הקב"ה', אבל הדבר בעצמו צריך ביאור, כי הקב"ה חפץ בהצלחת האדם, והאיך יאמר לא דיין להצדיקים וכו', ולפי הנ"ל שכתבתי בפ' וישלח (שם ד"ה קטנתי מכל החסדים וגו') כי זה הוא נחת רוח לפני הקב"ה שכיתפולל הצדיק, והקב"ה ממלא אח"כ משאלותיו אתי שפיר, שהקב"ה שלח עליו רוגזו של יוסף כדי שיעקב יתפלל והקב"ה ימלא משאלותיו.

עוד יש לומר, שזהו הטעם שיש צדיק ורע לו? כדי שיהיה מוכן תמיד לשפוך שיחו לפניו יתברך, והנה יעקב אבינו שהיה בצרה כמה פעמים, צרת עשו והתפלל, צרת רחל והתפלל, ושוב צרת עשו והתפלל, צרת דינה והתפלל, ועכשיו סבר שכבר אמר הקב"ה די, ולא יצטרך עוד להתפלל, אבל רצון הבורא בתפלתו של צדיקים שהכל מתוקן אצלם, ועליהם מוטל לעשות נחת רוח לבורא ב"ה בתפלתם, זה אינו רק אם אין יושבין בטובה.

וזאת ליהודה

א. עיין בברכות (א.י).

בשפתו יהגה

המשך מדור 'בשפתו יהגה' מעמוד א'

בגדולה כדי שיפעול עבודה תמה ועבודת עבודה באופן ששמש וירח ואחד עשר כוכבים יגיעו לו ראשם, כלומר שיכירו לו טובה וחנות על כי היה להם מעיר לעזור, וזה היה רמז של השתחואת שמש וירח ואחד עשר כוכבים שראה בחלומם, שהם קדים לו ומחוי ליה קידה בתשואות חן על שעזרם, ויהיה להם לפה ולמליץ בינם ובין הבריות.

אולם אחי יוסף פקחו עיניהם וכנגוה זרח להם מה עמקו מחשבות יוסף ומה יקרו רעיונותיו בהקיצו ועודם עמו בחלומם, ולא שנאה תעורר עוד אופים ודרכם רק קנאה, על דרך קנאת סופרים, לכן אמר לבסוף ויקנאו בו אחיו, קנאה תחת שנאה.

ישמח לב

ויוסף נמי לזה נתכוון, להיות גבר הוקם על, נגיד ומצוה, וזה לא בשביל אהבת הכבוד, ורוח המושל שעלה עליו, אלא שיהיה גם הוא מסוגל ומוכשר להיות מסייע ומחזק ביד שמש וירח בפעולתם, ובמה יוכשר לזה, רק אם ירום ונשא וגבה על אחיו, ולתכלית זה היה חפץ

ג. היינו להמשיך את שליחותו של משה, כדמצינו משה שפיר קאמת (שבת ק"א ע"ב) ופירש"י (ד"ה משה) וז"ל: 'כלומר רבנו בדורו כמשה בדורו'. עכ"ל. ד. בספר ידאי השם: 'והוא שאמרו (סנהדרין ק) דרש רבא 'שמש וירח עמד וזבולה' (תבוקן ג. יא), מגיד שעלו שמש וירח אל זבול ואמרו לפני הקב"ה רבש"ע אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא ואם לאו לא נצא, עד שזרק עליהם הקב"ה חצים ואמר להם, לכבודי לא מחיתם ולכבוד בשר ודם מחיתם, הדא הוא דכתיב (שם) 'לאור חצץ יהלכו', והאיכא עד דלא מחו להו לא נפקו, וכבר אין צורך לומר הספיקות שבדרישה זאת שכל דבריה בכלל אינם מובנים כלל, עם כל זה בכלל הדרישה יפלא מנין לו לדרוש מה שאמר חבקוק שם שהוא על ענין קרח וכו', והנה על זה בא רבא ומצא לדרוש מן הפסוק שבחבקוק לענין קרח, מפני שקודם זה אמר (שם ט) 'תבקע ארץ' שרמו אל ענין קרח שנאמר (במדבר טו, לא) 'ותבקע האדמה אשר תחתיהם', ואמר רבא בדרישתו זאת מליצה נאה מאד, שהשמש והירח שהם מאירים לעולם, אשר מהם הכיר אברהם בוראו והאיר לעולם, לא יספיק להאיר ולהודיע אלקותו לכל העולם, אבל על ידי משה התורה יתפרסם אלקותו יותר ממה שיתפרסם על ידי המאורות, וכמו שיבוא בס"ד ביאור בענין מה שנאמר (דברים לב, א) האזינו השמיים ואזכרה, משה היה אומר לשמים שהם ישתקו ושתורתו תספיק להשמיע אלקותו לארץ, וא"כ התייב לומר רבא שכן אמרו המאורות, שאם אינו עושה דין לבן עמרם שיתפרסם היות שליחותו ותורתו אמת הם לא יאירו, כאילו אמר שלא יספיק אורם להאיר ולהודיע אלקותו, והפליג השלם ההוא במליצתו ואמר שהקב"ה אמר להם 'לכבודי לא מחיתם', כלומר קרח מכחיש חידוש העולם והיה לכם לומר שאעשה דין לכבודי, והו"ו 'ורק עליהם חצים והם מאירים', כלומר היכה אותם בביטול הטבע ובריאה חדשה בארץ, וכמו שנאמר ביהושע שאמר (א' ע"ב) 'שמש בגבעון דום', ובהם המאירים כי מתוך הנסים יתפרסם אלקותו ית' ושהוא חידוש העולם'. עכ"ל.

נתרם לטובת נשמת

מרת הינדא בת הרה"ח ר' יהושע ארי'ה ע"ה

אשת הגה"צ ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

נלב"ע ז' בכסלו

שמחתכם = שמחתינו

אנא. תודיענו בהקדם כדי שיכלו כולנו לשמוח בשמחתכם.

לתרומות

וכלל ענייני הגליון ניתן לחייג למס'

079-9697-784

לרגל שמחת אירוסים בני אברהם יצ"ל למוט טוב עב"ג הבית התי' בת מחותני ר' ליפא מארקאוויטש הי"ו

שחקיים בנהמ"ח יום א' פרשת וישב December 16th

באולם עטרת גאלדא 1362 50th St

מנחם מענדל הלוי האפפמאן

מנחם מענדל הלוי האפפמאן